

רבי שמעון אומר חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום –
ר"ש states; he does not transgress anything for Chomaytz, whether it
was before the time or after the time

OVERVIEW

The **ברייתא** cites a three-way מחלוקת regarding חמץ. The view of ר"ש is that one does not transgress the איסור of eating חמץ before פסח (on הצות ערב פסח after), or after פסח (if one eats הפסח עליו הפסח). Our תוספות clarifies the view of ר"ש.

נראה דלרבי שמעון נהי דאין עובר עליו בלאו¹ דחמץ לפני זמנו -

It is the view of תוספות that granted according to ר"ש, one does not transgress
a לאו for eating חמץ before the time (on ערב פסח אחר הצות), nevertheless ר"ש -

מודה הוא דאסור באכילה משש שעות ולמעלה -

Will admit that חמץ is forbidden to be eaten from six hours (noon) and
onwards on ערב פסח (however there is no לאו, but he transgresses an עשה) –

תוספות proves his conjecture:

מדאמרינן² בפרק קמא (לעיל דף יד, א) אין שורפין תרומה טהורה עם הטמאה -

Since the משנה stated in the first פרק, that we do not burn טהורה (which is
together with טמאה (on ערב פסח) -

משמע הא לבדה שורפין בשש ואי מותרת לאכול יאכלנה עד הלילה³ -

Indicating that the תרומה טהורה may be burnt by itself (without טמאה) in
the sixth hour (the hour before noon), and if חמץ is permitted to be eaten
(according to ר"ש until nightfall), let them eat the תרומה טהורה until the night; why
burnt it all!

ערב פסח (ר"ש) on אסור באכילה חמץ (even according to תוספות offers an additional proof that

ועוד דקאמר משעה שאסור באכילה אסור בהנאה אתאן לתנא קמא -

---

¹ of הצות from אסור באכילה חמץ that לא תאכל עליו חמץ (דברים [ראה] טז, ג) in פסוק which states ר' יהודה derives from the פסוק

² This is the view of ר' יוסי and ר' יהושע, because we are not permitted to be טמאה גורם to טהורה (even though it will be destroyed anyway). (מ"מ however argues there and maintains that one can burn them together [the proof (of תוספות however) applies to מ"מ as well]). Alternately, תוספות may be referring to the גמרא on כח, ב where (the same) ר"ש states that everyone agrees that we burn עיי"ש טהורה, [we would then be גורם here instead, מדאמר, of מדאמרינן]. See ר"ש סי' ד.

³ מותר it is מה"ת, if it needs to be burnt; מדרבנן for why should the חכמים insist on burning it, One cannot answer that it needs to be burnt. [According to the מסקנא of תוספות, however, that it is בהנאה ומותר באכילה, it is understood why it cannot be kept until night, because of the concern שמא יאכלנו [see later this תוספות].]

And additionally, since the ברייתא stated that the following rule, 'from the time חמץ is forbidden באכילה it is also forbidden בהנאה'; this rule is (only) according to the ר"י (who is ת"ק)⁴ -

מכלל דלרבי שמעון אסור באכילה אף על פי שאינו אסור בהנאה⁵ דהיינו אחר שש -
It can be inferred from this statement of the ברייתא that according to ר"ש (who does not abide by this rule) there is a time where it is אסור באכילה even though it is not אסור בהנאה which is after six hours (after noon on ער"פ).

ר"ש will now explain why it is אסור באכילה on the afternoon even according to ר"ש:

ונראה דנפקא ליה מתשבתו⁶ ומאך חלק ומשמע תשבתו⁷ שלא כדרך הנאה דהיינו אכילה -
ער"פ אחר חצות on איסור אכילה ר"ש derives this תוספות that from תשבתו and חלק, for the word תשבתו indicates that it should be destroyed, not in the usual manner which one derives benefit from חמץ, meaning eating, but rather it should be destroyed in a different manner -

אבל להסיקו תחת תבשילו מותר לרבי שמעון⁸ -
However, it is permitted to use it as fire fuel to ignite it under his cooking according to ר"ש.

תוספות asks:

ואם תאמר למה שורפין בשש לרבי שמעון יסיקנו עד הלילה מעט מעט תחת תבשילו⁹ -
And if you will say; why, according to ר"ש, do we burn חמץ on the sixth hour; let him ignite it slowly under his cooking (since it is מותר בהנאה until nightfall)?

תוספות answers:

ויש לומר דגזרינן שמא יאכלנו -
And one can say; that the חכמים decreed that it should not be burnt slowly

⁴ See footnote # 1.

⁵ If according to ר"ש it is אסור באכילה ובהנאה even שש לאחר שש, so why is the rule of אסור בהנאה, only בשעה שאסור באכילה אסור בהנאה, which is at night, there is also אסור באכילה according to ר"ש that when the איסור אכילה begins (which is at night), there is also אסור בהנאה (for it is only ר"ה"ג who maintains חמץ is אסור בהנאה). This proves that according to ר"ש it is אסור באכילה from חצות onwards.

⁶ The תורה writes (שמות [בא] יב, טו) that מבתכסם שאור תשבתו means that the חיוב תשבתו on יום הראשון means פסח. The word אך (however) divides the day of ער"פ that the חיוב תשבתו is only after noon. עיי"ש.

⁷ If one would be permitted to rid himself from the חמץ (to observe תשבתו) through eating it (after חצות), the תורה would not have used the term תשבתו (which indicates ridding oneself from the חמץ in an unusual manner [this excludes eating]). We must conclude that תשבתו excludes אכילה.

⁸ Therefore חמץ on ער"פ, according to ר"ש is אסור באכילה but מותר בהנאה (the הנאה [of תשבתו] is תחת תבשילו).

⁹ See 'Thinking it over'.

because **he may eat it** (while he is waiting for it to be burnt) -

וכן לרבי יוסי הגלילי דשרי חמץ להסיקו תחת תבשילו¹⁰ היינו הכל ביחד -

And similarly according to ריה"ג that it is permitted to burn the חמץ תחת תבשילו (on פסח) that is only if it is burnt all together at one time.

אבל מעט מעט לא שמא יאכלנו דמסתמא¹¹ אית ליה אור לארבעה עשר בודקין¹² וכולי:

However he cannot burn it a little at a time, for perhaps he will eat it; since presumably he maintains בודקין עשר לארבעה, etc.

SUMMARY

אך ר"ש maintains that חמץ is באכילה אסור on אחר הצות (which he derives from מותר בהנאה (of להסיק תחת תבשילו) הנאה. However the מותר בהנאה (וגו' תשביתו) must be done at one time for otherwise there is the concern of שמא יאכלנו (which ריה"ג also agrees to).

THINKING IT OVER

מותר בהנאה שש חמץ בשעה שש, since it is מותר בהנאה (according to ר"ש) let him be מעט מעט תבשילו till the night.¹³ However how can תוספות ask that he should continue burning it until the night, if the מצוה of תשביתו begins at noon; he is obligated to rid himself from חמץ at that time, how can he keep it until the night?!¹⁴

¹⁰ See the גמרא on לב, א, where it states that according to the one who maintains that חמץ בפסח is מותר בהנאה (which ריה"ג maintains), one is permitted תחת תבשילו on פסח להסיק חמץ תחת תבשילו.

¹¹ One cannot say that ריה"ג is not concerned for שמא יאכלנו (and therefore it is permitted to burn the חמץ תחת תבשילו) (מעט מעט), for if that is the case why the need to be בודק חמץ at all; let him keep his חמץ (since it is מותר בהנאה) and he will be מעט מעט מעט תבשילו מעט מעט.

¹² This is a סתם משנה and presumably all agree to it (even ריה"ג). This proof follows תוספות view that the reason for חמץ is בדיקת חמץ (see אור ד"ה אור, תוספות ב, א, ד"ה אור), therefore it proves that even ריה"ג is concerned for שמא יאכלנו and therefore he can be מסיק תחת תבשילו only בבית אחד. However according to פרש"י (on בודקין) (ב, א, ד"ה בודקין) that the reason of חמץ is בדיקת חמץ, there is no proof that ריה"ג is concerned for שמא יאכלנו. [According to תוספות, there is no חשש of חמץ since we are מבטל חמץ regardless.]

¹³ See footnote # 9.

¹⁴ See שפת אמת.